

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Ndob/30/2024
Identifikačné číslo spisu:	6120207746
Dátum vydania rozhodnutia:	27.11.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivana Nemčeková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6120207746.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivany Nemčekovej a členiek senátu JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD. a JUDr. Lenky Praženkovej, v spore žalobcu M. A., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Z., proti žalovanej M. Z., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Z., zastúpená advokátskou kanceláriou LÖWY & LÖWY s. r. o., so sídlom Slowackého 56, 821 04 Bratislava, IČO: 47 236 230, o zaplatenie zmluvnej pokuty, vedenom na Mestskom súde Bratislava III pod sp. zn. 73Cb/107/2024, o nesúhlase Mestského súdu Bratislava III s postúpením sporu Okresným súdom Banská Bystrica, takto

rozhodol:

Príslušným súdom na konanie v spore vedenom na Mestskom súde Bratislava III pod sp. zn. 73Cb/107/2024 je Mestský súd Bratislava III.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica dňa 05.08.2024 postúpil spor na prejednanie a rozhodnutie Mestskému súdu Bratislava III z dôvodu, že rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 64Cr/3/2018-162 zo dňa 16. apríla 2019 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43CoR/5/2019-244 zo dňa 13. novembra 2019, bol čiastočne zrušený rozhodcovský rozsudok sp. zn. R 143/2017 zo dňa 04. mája 2018 (pozn. -v postúpení je nesprávne uvedená sp. zn. R 40/2019 z 30.09.2019) rozhodcu JUDr. Milana Vojteka, so sídlom Jilemnického 30, Martin, pričom postupom podľa § 43 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej tiež „zák. č. 244/2002 Z. z.“ alebo „ZoRK“) v spojení s § 152 ods. 3 vyhlášky MS SR č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špecializovaný trestný súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov (ďalej tiež „Spravovací a kancelársky poriadok pre sudy“), bola pôvodná rozhodcovská žaloba zapísaná pod novou spisovou značkou 60Cb/14/2020. Okresný súd Banská Bystrica konštatoval, že z obsahu pôvodnej rozhodcovskej žaloby vyplýva, že ide o obchodnoprávny spor (záväzkový vzťah bol založený mandátnou zmluvou podľa § 566 Obchodného zákonníka), vo vzťahu ku ktorému sa kauzálna

príslušnosť určuje podľa § 22 zákona

č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej tiež „CSP“) a keďže všeobecný súd žalovanej sa nachádza v obvode Krajského súdu v Bratislave, kauzálna príslušnosť súdom na konanie v danej veci je Mestský súd Bratislava III. Okresný súd

Banská Bystrica zdôraznil, že spor postupuje bez námietky, keďže dôvodom postúpenia

je absencia jeho kauzálnej príslušnosti (§ 40 CSP), pričom ustanovenia o miestnej príslušnosti sa aplikujú len podporne (1Ndc/7/2024, 5Ndob/27/2023).

2. Mestský súd Bratislava III s postúpením sporu nesúhlasil a namietol, že nie je súdom príslušným na prejednanie a rozhodnutie sporu. Nesúhlas s postúpením odôvodnil názorom, podľa ktorého v zmysle § 36 ods. 2 CSP „na určenie vecnej a miestnej príslušnosti

sú rozhodujúce okolnosti, ktoré sú dané v čase začatia konania“, pričom je potrebné rozlišovať medzi zmenou okolností rozhodujúcich o založení vecnej a miestnej príslušnosti, ktoré nastali po začatí konania, od situácie, ak žalobca podal žalobu na vecne nepríslušný súd.

V tomto prípade nastala zmena miestnej príslušnosti kauzálne príslušného súdu v priebehu konania.

Podľa zásady „perpetuatio fori“ platí, že v čase začatia konania bol príslušný

Okresný súd Banská Bystrica, táto príslušnosť preto trvá a neboli splnené podmienky

pre postúpenie spisu Mestskému súdu Bratislava III.

3. Z vyššie uvedených dôvodov Mestský súd Bratislava III predložil súdny spis Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ako súdu spoločne nadriadenému obom súdom podľa § 43 ods. 2 CSP na rozhodnutie o príslušnosti.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“), ako súd spoločne nadriadený Okresnému súdu Banská Bystrica a Mestskému súdu Bratislava III na rozhodnutie o príslušnosti (§ 43 ods. 2 CSP), po preskúmaní okolností sporu o príslušnosť dospel k záveru, že nesúhlas Mestského súdu Bratislava III s postúpením sporu Okresným súdom

Banská Bystrica, nie je dôvodný.

5. Podľa ustanovenia § 1 ods. 1 písm. a) zák. č. 244/2002 Z. z., tento zákon upravuje rozhodovanie sporov vzniknutých z tuzemských a z medzinárodných obchodnoprávných a občianskoprávných vzťahov, ak je miesto rozhodcovského konania v Slovenskej republike.

6. Podľa ustanovenia § 43 ods. 1 zák. č. 244/2002 Z. z., ak súd zruší rozhodcovský rozsudok z dôvodov neplatnosti rozhodcovskej zmluvy alebo nemožnosti riešiť predmet sporu v rozhodcovskom konaní, pokračuje v konaní vo veci v rozsahu uvedenom v žalobe alebo v rozsahu uvedenom vo vzájomnej žalobe.

7. Podľa ustanovenia § 36 ods. 1 a 2 CSP, konanie sa uskutočňuje na súde, ktorý je na prejednanie príslušný. Príslušnosť sa určuje podľa okolností v čase začatia konania, takto určená príslušnosť trvá až do skončenia konania.

8. Podľa ustanovenia § 40 CSP, súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného prejednanie sporu.

9. Podľa ustanovenia § 43 ods. 1 CSP, ak súd postupom podľa § 40 a § 41 zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi spor príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom žalobcu. Žalovaného upovedomí len vtedy, ak mu už bola žaloba doručená.

10. Podľa ustanovenia § 43 ods. 2 CSP, ak súd, ktorému bol spor postúpený, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú sudy viazané.

11. Podľa § 22 písm. a) CSP (Príslušnosť v obchodnoprávných sporoch), na konanie v obchodnoprávných sporoch sú príslušné a) Mestský súd Bratislava III pre obvod Krajského súdu v Bratislave.

12. Podľa § 2 ods. 3 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (v znení zákonov č. 428/2004 Z. z. a č. 757/2004 Z. z.), sídlom Mestského súdu Bratislava III je mesto Bratislava; jeho obvod tvorí územný obvod okresov Bratislava I, Bratislava II, Bratislava III, Bratislava IV a Bratislava V.

13. Zákon č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní rozlišuje medzi rozhodcovským súdom, stálym rozhodcovským súdom a (všeobecným) súdom. Rozhodcovský rozsudok (stáleho) rozhodcovského súdu môže byť zrušený súdom na základe žaloby podanej z dôvodov podľa § 40 ZoRK. Podľa § 40 ods. 1 písm. a) bod 3 ZoRK platí, že ak môžu byť časti rozhodcovského rozsudku vo veciach podrobených rozhodcovskému konaniu oddelené od častí rozsudku pojednávajúcich o veciach, ktoré mu nie sú podrobené, súd zruší rozhodcovský rozsudok len v dotknutej časti. Aj z uvedenej právnej úpravy vyplýva, že je možné zrušiť rozhodcovský rozsudok v časti. Postup po (čiastočnom) zrušení rozhodcovského rozsudku všeobecným súdom závisí od dôvodu jeho zrušenia. Ak k zrušeniu dôjde z dôvodu neplatnosti rozhodcovskej zmluvy, alebo z dôvodu prekročenia objektívnej či subjektívnej arbitrability, už z povahy veci z toho vyplýva, že právomoc rozhodcovského súdu (v zrušenej časti) nie je daná. Zákon o rozhodcovskom konaní v § 43 ods. 1 pre túto situáciu stanovuje, že súd pokračuje v konaní vo veci v rozsahu uvedenom v žalobe alebo v rozsahu uvedenom vo vzájomnej žalobe. Z toho ďalej (a contrario) vyplýva, že v prípade iných dôvodov zrušenia bude vo veci opätovne rozhodovať (stály) rozhodcovský súd.

14. V danom prípade súd zrušil z dôvodu absencie arbitrability časť rozsudku rozhodcovského súdu, keďže rozhodcovská doložka sa nevzťahovala aj na tú časť nároku žalobcu, ktorá sa týkala zmluvnej pokuty voči žalovanej (z titulu jej ručenia za záväzky obchodnej spoločnosti, v ktorej bola žalovaná konateľkou, z mandátnej zmluvy medzi touto obchodnou spoločnosťou ako mandantom a právnym predchodcom žalobcu ako mandatárom).

15. Pre vyriešenie sporu o príslušnosť, založeného na otázke, ktorý zo všeobecných súdov je príslušný na pokračovanie v konaní o dotknutom nároku žalobcu, je potrebné správne interpretovať § 43 ods. 1 ZoRK pri zodpovedaní otázky - pokračovanie v akom konaní upravuje uvedená právna norma.

16. Podľa dôvodovej správy k § 43 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z. (ktorá v tejto časti nebola novelizáciou zákonom č. 336/2014 Z. z. dotknutá) „(v) odseku 1 sa ustanovuje ďalší postup súdu v prípade, že rozhodne o zrušení rozhodcovského rozsudku, pretože je tu daný niektorý z dôvodov podľa § 40 písm. a) až c). V tomto prípade súd pokračuje v konaní s tými istými účastníkmi, ktorí boli ako účastníci označení, a v rozsahu, ktorý bol uvedený v návrhu na začatie rozhodcovského konania alebo vo vzájomnej žalobe. Rozhodcovská zmluva sa tak stáva bezpredmetnou a vec bude prejednaná a rozhodnutá v občianskom súdnom konaní“.

17. Keďže v rozsahu zrušenia rozhodcovského rozsudku sa predmet konania o žalobe na zrušenie rozhodcovského rozsudku vyčerpal, toto skončilo právoplatným rozhodnutím všeobecného súdu o zrušení (tu časti) rozhodcovského rozsudku, uvedená úprava § 43 ods. 1 ZoRK sa týka pokračovania konania o nároku uplatnenom žalobcom pôvodne pred rozhodcovským súdom. Toto má význam najmä z hľadiska zachovania účinkov žaloby podanej na rozhodcovský súd (resp. zachovania účinkov vzájomnej žaloby podanej v priebehu rozhodcovského konania), u ktorého sa neskôr ukázalo, že v dotknutej časti nemal na rozhodovanie právomoc. Dotknutá právna úprava sa teda týka pokračovania (pôvodne rozhodcovského) konania o žalobe vo veci samej, a nie pokračovania konania o zrušení

rozhodcovského rozsudku. Z týchto dôvodov všeobecný súd, ktorý bude pokračovať v konaní o meritórnom nároku žalobcu, nemusí byť totožný so súdom, ktorý rozhodoval v konaní o zrušení rozhodcovského rozsudku.

18. Ustanovenie § 43 ods. 1 Zákona o rozhodcovskom konaní nezakladá osobitnú príslušnosť súdu na meritórne konanie nasledujúce po zrušení (časti) rozhodcovského rozsudku. Príslušným bude súd podľa Civilného sporového poriadku, ktorý by vec samu (spor) riešil, nebyť rozhodcovskej zmluvy. Pre príslušnosť súdu na rozhodovanie o veci samej (spore) po právoplatnosti rozsudku o žalobe o zrušení (časti) rozhodcovského rozsudku, je určujúca povaha nároku, pôvodne uplatneného žalobou (vzájomnou žalobou) na rozhodcovskom súde, ktorý je predmetom konania pokračujúceho po zrušení (časti) rozhodcovského rozsudku.

19. Na uvedený záver nemá vplyv podzákonná úprava obsiahnutá v Spravovacom a kancelárskom poriadku pre súdy, ktorá v § 152 ods. 3 stanovuje, že ak bol zrušený rozhodcovský rozsudok, vec, v ktorej sa pokračuje v konaní vo veci v rozsahu uvedenom

v žalobe alebo v rozsahu uvedenom vo vzájomnej žalobe, 62a) sa zapíše pod novou spisovou značkou do súdneho registra toho samosudcu, ktorý rozhodol o zrušení rozhodcovského rozsudku, a to aj vtedy, ak táto vec predstavuje agendu, ktorej vybavovaním tento samosudca podľa rozvrhu práce nie je poverený. Súdny spis vo veci, v ktorej bol zrušený rozhodcovský rozsudok, sa pripojí k súdnemu spisu vo veci, v ktorej sa pokračuje v konaní v rozsahu uvedenom v žalobe alebo vo vzájomnej žalobe.

[Poznámka pod čiarou č. 62a) odkazuje

na § 43 ods. 1 resp. § 47 ods. 1 ZoRK]. Tu je potrebné zdôrazniť, že samotné zapisovanie vecí do súdnych registrov má len evidenčný charakter, súdne registre sú definované ako evidenčné pomôcky (§ 148 a nasl. Spravovacieho a kancelárskeho poriadku pre súdy) a pre príslušnosť súdov upravenú zákonom - Civilným sporovým poriadkom, nie sú určujúce.

Pokiaľ účelom úpravy v § 152 ods. 3 Spravovacieho a kancelárskeho poriadku pre súdy malo byť napr. z hľadiska hospodárnosti a efektívnosti to, aby o nároku žalobcu (v konaní o zrušení rozhodcovského rozsudku v pozícii žalovanej protistrany), pôvodne uplatnenom v rozhodcovskom konaní rozhodol sudca, ktorý rozhodol o zrušení rozhodcovského rozsudku, keďže je predpoklad, že už o veci má znalosť, nemôže to nijako ovplyvniť úpravu príslušnosti súdu podľa Civilného sporového poriadku. Preto len skutočnosť, že Okresný súd

Banská Bystrica, rešpektujúc § 152 ods. 3 Spravovacieho a kancelárskeho poriadku pre súdy, zapísal spor v konaní pokračujúcom po zrušení časti rozhodcovského rozsudku do príslušného súdneho registra (Cb), bez ďalšieho neznamena, že tým bola založená jeho príslušnosť

na pokračovanie v konaní o žalobe podanej pôvodne na rozhodcovský súd a neznamena

to ani vylúčenie zákonného postupu podľa § 40 CSP. Preto po zápise veci do uvedeného súdneho registra bol následný postup Okresného súdu Banská Bystrica, ktorým skúmal svoju kauzálnu príslušnosť v štádiu do otvorenia pojednávania resp. predbežného prejednávania sporu, v súlade s úpravou obsiahnutou v § 40 veta za bodkočiarkou CSP.

20. Z uvedeného vyplýva, že ust. § 152 ods. 3 Spravovacieho a kancelárskeho poriadku do dôsledkov upravuje postup súdu len v prípade, že ide o súd rozhodujúci o zrušení rozhodcovského rozsudku, ktorý je totožný so súdom príslušným aj podľa CSP na pokračovanie v konaní o žalobe pôvodne podanej na rozhodcovský súd.

21. Najvyšší súd považuje za opodstatnený názor, prezentovaný Okresným súdom

Banská Bystrica pri postúpení veci, podľa ktorého opačná interpretácia ustanovenia § 43

ods. 1 ZoRK, by vo výsledku znamenala, že na základe neplatnej rozhodcovskej zmluvy a vadného rozhodcovského rozsudku strany derogovali verejnoprávne zákonné ustanovenia Civilného sporového poriadku o príslušnosti súdov (obdobne Gyárfáš, J. In: GYÁRFÁŠ, J. ŠTEVČEK, M. a kol. Zákon o rozhodcovskom konaní. Komentár. Praha: C. H. Beck., 2016, s. 600, tiež rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 33 Cdo 384/2015).

22. Z vyššie uvedeného vyplýva, že pre príslušnosť (všeobecného) súdu prvej inštancie

na konanie v (danom) obchodnoprávnom spore, pokračujúcim podľa § 43 ods. 1 ZoRK po zrušení (časti) rozhodcovského rozsudku, platí úprava kauzálnej príslušnosti obsiahnutá v § 22 CSP. Keďže žalovaná má bydlisko v obvode kauzálne príslušného Mestského súdu Bratislava III, je tento súd kauzálne príslušný na konanie v danom obchodnoprávnom spore a jeho nesúhlas s postúpením mu sporu Okresným súdom Banská Bystrica nie je dôvodný.

23. Námetka spis predkladajúceho súdu o prelomení zásady perpetuatio fori v danom prípade taktiež nie je opodstatnená, keďže túto je potrebné posudzovať z hľadiska okolností pokračovania v konaní o žalobe podanej pôvodne na rozhodcovský súd, pričom kritérium obchodnoprávnej povahy nároku (o zaplatenie zmluvnej pokuty z mandátnej zmluvy podľa § 566 OBZ) ako aj obvodu kauzálne príslušného súdu (tu podľa bydliska žalovanej), sa od uplatnenia nároku, ktorého účinky majú zostať zachované, nijako nezmenilo. Inak povedané, nebyť dotknutej rozhodcovskej zmluvy, o predmetnom žalovanom nároku by rovnako konal kauzálne príslušný Mestský súd Bratislava III. A ako už bolo povedané, je potrebné aj z hľadiska príslušnosti súdu rozlišovať na jednej strane konanie o žalobe o zrušení (časti) rozhodcovského rozsudku (§ 40 ZoRK) a na strane druhej po zrušení (časti) rozhodcovského rozsudku konanie pokračujúce vo veci v rozsahu uvedenom v žalobe alebo v rozsahu uvedenom vo vzájomnej žalobe (§ 43 ods. 1 ZoRK), uplatnenej pôvodne na rozhodcovskom súde.

24. Najvyšší súd v predložennom spore o príslušnosť pri rozhodovaní rešpektoval doterajšiu súdnu prax, podľa ktorej správne určenie konkrétneho z viacerých kauzálne príslušných súdov (tu podľa § 22 CSP) je podmienené určením inak miestne príslušného súdu a následným zistením, do obvodu ktorého kauzálne príslušného súdu takýto za iných okolností miestne príslušný súd spadá. „Z tohto dôvodu treba vychádzať najskôr z ustanovení CSP upravujúcich miestnu príslušnosť súdov a následne určiť, či takto určený miestne príslušný súd je vo veci súčasne aj kauzálne príslušným súdom, resp. do obvodu ktorého kauzálne príslušného súdu takto určený miestne príslušný súd patrí“ (5Ndc/15/2021, 1Ndc/7/2024, 5Ndob/2/2019). Najvyšší súd dodáva, že samotné zisťovanie správneho obvodu kauzálne príslušného súdu, podľa kritérií, ktoré sa zhodujú s kritériami miestne príslušného súdu, neznamená, že sa má uplatňovať postup podľa § 41 CSP, stanovený len pre úpravu miestnej príslušnosti resp. výlučnej miestnej príslušnosti. Určujúca je vždy kauzálna príslušnosť so stanoveným obvodom tohto súdu, pre ktorú platí ustanovenie § 40 CSP.

25. Z vyššie uvedeného je možné uzavrieť, že na prejednanie a rozhodnutie danej veci je daná kauzálna príslušnosť súdu podľa § 22 CSP [tu podľa § 22 písm. a) CSP]. Nesúhlas Mestského súdu Bratislava III s postúpením sporu je teda nedôvodný.

26. Keďže Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že nesúhlas Mestského súdu Bratislava III s postúpením sporu Okresným súdom Banská Bystrica nie je dôvodný, rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

27. Rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.